

Informe sobre os abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e o papel dos poderes públicos

UNHA RESPOSTA NECESARIA

RESUMO

**Informe sobre os abusos sexuais no âmbito da
Igreja católica e o papel dos poderes públicos**

RESUMO

Informe sobre os abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e o papel dos poderes públicos

UNHA RESPOSTA NECESARIA

RESUMO

Otubro, 2023

Índice a este resumo

Presentación. Unha resposta necesaria.	4
Formulación xeral do traballo da Comisión Asesora e realización do informe	6
<i>Comisión Asesora — Unidade de Atención ás Víctimas — Foro de asociacións — Recollida de información — Resposta da Igrexa</i>	
Recoñecemento do problema	10
A dimensión do problema	11
<i>Enquisa demoscópica</i>	
A comprensión do problema	13
<i>Testemuños recollidos pola Unidade de Atención ás Víctimas — Consecuencias dos abusos</i>	
A resposta da Igrexa ante a problemática dos abusos	18
A resposta dos poderes públicos	19
<i>Reparación — Ámbito educativo</i>	
A necesidade de previr e de reparar	23
<i>Papel dos poderes públicos — Obriga de reparación — Compensación económica</i>	
Asumir a responsabilidade	26
Recomendacións	27

Presentación

Unha resposta necesaria

Este informe, do que aquí presentamos un breve resumo, é o resultado da encomenda que fixo o Congreso dos Deputados ao Defensor do Pobo, o 10 de marzo de 2022, ao aprobar así unha Proposición non de Lei (PNL) presentada previamente por varios grupos parlamentarios. En concreto, nestes termos: «O Congreso dos Deputados encomenda ao Defensor do Pobo, Alto comisionado das Cortes Xerais para a defensa dos dereitos fundamentais, que proceda a constituír unha Comisión independente, presidida por el, co encargo de elaborar un Informe sobre as denuncias por abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e o papel dos poderes públicos».

É necesario dar unha resposta a unha situación de sufrimento e de soidade que durante anos se mantivo, dunha maneira ou doutra, cuberta por un inxusto silencio.

Cabe dicir que o que sucedeu contou con ese silencio, o de quen puido facer máis, ou doutro xeito para evitalo. Sublíñase que non é certo que todos o sabían, pero é así mesmo certo que non é verdade que ninguén o soubese.

O presente informe responde a unha necesidade social, ética e política expresada pola cidadanía. Ao mesmo tempo, e isto é o decisivo, responde ao que as vítimas de abusos sexuais veñen requirindo. Para empezar, ser escoitadas, atendidas e correspondidas. Elas son o sentido primeiro, o sentido último e o sentido central deste informe.

O que en última instancia pretende este informe é que se asuma a responsabilidade, o que implica *responder de, responder ante e responder a*. E esta resposta necesaria esixe que o presente Informe contribúa a unha toma de conciencia aínda maior da

cuestión, e a dar efectivamente unha resposta ás vítimas, unha resposta esixida por elas con boas razóns, e pola sociedade.

Sen dúbida, este asunto ten non pouco de escandaloso. Éo e seríao aínda máis ao pretender hoxe non abordar o sucedido, amparándose na conciencia mal entendida de que poden prexudicarse conviccións, valores ou principios vinculados ás crenzas de persoas concretas, ou de determinados sectores da cidadanía.

Agora ben, parece asentarse xa, mesmo en non poucos deses ámbitos, a percepción de que tratar de evitar o escándalo de que se coñeza o sucedido produciría un dano maior, o maior dos escándalos, o escándalo do silenciado, con repercusións institucionais graves e imprevisibles. E, desde logo, persoais. Daquela, a conciencia social asentaría, con boas razóns, un verdadeiro xuízo social.

Porque, en todo caso, sempre ha de terse presentes ás vítimas e antepoñelas a calquera outra consideración. É necesario responder.

Ángel Gabilondo Pujol
Defensor del Pueblo

Formulación xeral do traballo da Comisión Asesora e realización do informe

O Informe parte da encomenda realizada polo Congreso dos Deputados ao Defensor do Pobo e do traballo da Comisión Asesora creada para dar cumprimento á mesma, entre xullo de 2022 e setembro de 2023.

Comisión Asesora

O 5 de xullo de 2022 constituíuse a Comisión Asesora para a atención ás vítimas de abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e o papel dos poderes públicos.

O Defensor do Pobo estimou que esta Comisión tiña que ser, ademais de independente, aberta e plural, un reflexo da propia sociedade que representa, co fin de lograr un informe que non fose nesgado, nin ideoloxicamente nin en ningún outro sentido. Tratouse de reunir a persoas acreditadas no seu labor e na súa disciplina. A súa composición pódese consultar en: <https://www.defensordelpueblo.es/comision-asesora-atencion-victimas/>

Unidade de Atención ás Vítimas

A Unidade de Atención ás Vítimas de abusos no ámbito da Igrexa católica foi creada o 5 de xullo de 2022 e iniciou o seu traballo ao día seguinte. O obxectivo desta unidade foi recibir os testemuños de abusos cometidos no ámbito da Igrexa. Realizáronse entrevistas, na súa gran maioría de forma presencial, para o que os profesionais da Unidade se desprazaron a diversas cidades, nalgúns casos.

A unidade dotouse dun número de teléfono gratuíto propio (900111025), un enderezo de correo electrónico específico (atencionvictimas@defensordelpueblo.es) e un sistema de chamadas saíntes con número oculto para favorecer o anonimato das persoas que acudían a prestar testemuño.

O equipo da Unidade contou con oito persoas: un coordinador, cinco técnicos e dous administrativos. Os perfís profesionais do persoal técnico foron: tres psicólogos (forenses e clínicos), unha traballadora social, unha criminóloga e un avogado e psicólogo sanitario. Os seus nomes e perfís indícanse ao final do informe completo.

Foro de asociacións

O 5 de agosto de 2022, o Defensor do Pobo dirixiuse a diversas asociacións de vítimas de abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica, convidándoos a constituír un Foro de asociacións, co fin de que representantes e membros desas asociacións de vítimas compartisen as súas experiencias e as súas posicións ante os abusos sufridos. A invitación realizouse cun criterio inclusivo, co obxectivo de que todas as asociacións puidesen facer oír a súa voz.

Recollida de información

Ademais da información obtida polas vías sinaladas, a Comisión Asesora traballou cos datos dunha enquisa demoscópica á poboación española, que tiña como obxectivo determinar a prevalencia, as circunstancias e as consecuencias dos abusos sexuais padecidos no ámbito da Igrexa católica, no contexto da problemática xeral do abuso sexual infantil. Tamén se recolleu información a partir da petición de colaboración efectuada polo Defensor do Pobo á Conferencia Episcopal Española (CEE) e a Confederación de Relixiosos e Relixiosas de España (CONFER), así como ás diversas dioceses e institutos de vida consagrada, con cuxos representantes se mantiveron reunións.

O Defensor do Pobo mantivo máis de oitenta reunións con diversas instancias (incluídas aquí as trece da Comisión Asesora e as catro do Foro de asociacións).

A información recollida, examinada a partir do coñecemento achegado pola abundante bibliografía existente a nivel internacional e dos resultados da investigación realizada en España, permitiu tomar conciencia da problemática dos abusos sexuais cometidos na

contorna da Igrexa católica e valorar a súa dimensión cuantitativa e cualitativa, o dano causado ás vítimas e a súa relación con outras manifestacións de abusos sexuais, particularmente de abuso sexual infantil.

A Comisión Asesora coñeceu o sentimento de soidade que experimentaron moitas vítimas cando deron o paso de denunciar os feitos e prestar testemuño, ata o punto de ter que facer fronte, en non poucas ocasións, a un novo dano, á vitimización secundaria causada pola resposta da Igrexa católica, da sociedade ou do sistema de xustiza.

Os testemuños contidos na versión completa deste informe (que constitúen o núcleo do capítulo 4 da parte III) amosan a repercusión que os abusos tiveron na vida de moitas vítimas e as diversas manifestacións do dano persoal.

Entre os obxectivos da Unidade de Atención non estaba chegar a coñecer unha cantidade concreta e concluínte de persoas afectadas por abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica. Pretender facer unha estimación do número de vítimas supoñería pasar por alto o silencio voluntario de moitas delas e ignorar as que desapareceron como consecuencia do paso do tempo.

En todo caso, ao longo do informe recóllense os números dos casos recollidos pola propia Igrexa católica (non sempre coincidentes entre eles: as de cada diocese e as dos institutos de vida consagrada, por unha banda, e as máis globais achegadas pola Conferencia Episcopal Española). Tamén se ten en conta a investigación do xornal El País, os datos que foi ofrecendo en documentos sucesivos e indica na súa web a cantidade de casos que detectou.

Resposta da Igrexa

A elaboración deste informe requiriu un esforzo importante para obter información, dado que non foi posible acceder a todas as fontes de datos. A colaboración dos representantes da Igrexa foi dispar. A Comisión Asesora solicitou información á Conferencia

Episcopal Española e a todas as dioceses, de quen recibiu contestacións centradas sobre todo nos datos recollidos nas oficinas de atención ás vítimas e nos protocolos sobre prevención e resposta aos abusos. Algunhas dioceses mostraron unha actitude colaboradora e achegaron datos relevantes para os obxectivos da investigación.

Con todo, é necesario sinalar que outras dioceses rexeitaron colaborar con esta investigación. Un Bispado cuestionou a propia encomenda de que esta trae causa e non achegou ningún dato. E outro recoñeceu a existencia de dous casos, pero non ofreceu ningún dato sobre eles.

O argumento defensivo de que a investigación debería estenderse aos abusos sexuais noutros ámbitos esquece ou minimiza a relevancia social da Igrexa e o seu poder en España, durante gran parte do século XX. Ademais, non transmite a impresión de que a Igrexa estea especialmente interesada no coñecemento dos delitos respecto aos que poida ter algún tipo de responsabilidade á hora de previlos ou darlles resposta.

Por outra banda, detectáronse nalgúns episcopados certas actitudes que indican unha reticencia ao recoñecemento e á investigación dos casos de abusos. Unha mostra diso é a falta de atención que recibiron algunhas denuncias cando non atoparon información previa sobre os feitos denunciados nos seus arquivos, presumindo dalgunha maneira que as persoas denunciadas, a miúdo adultos de máis de 60 anos, teñen un interese espurio, no canto de mostrar vontade de investigar os casos.

A constancia de información nos arquivos diocesanos, mesmo nos expedientes persoais dos clérigos, sobre abusos ou sospeita de abusos sexuais resultou ser excepcional e case inexistente, mesmo en casos de agresores sinalados por varias vítimas. Das respostas das dioceses debe deducirse que non foi práctica habitual gardar esta información. O arquivo da información sobre abusos foi algo dependente das decisións de cada bispo, do seu interese en que se gardasen datos e da gravidade percibida do caso. En xeral, só se puido saber que hai información rexistrada dos casos en que se

abriron procedementos canónicos, dos casos que derivaron en procesos na xustiza penal do Estado, que tiveron un impacto nos medios de comunicación ou que puideron xerar escándalo no municipio ou parroquia correspondente.

No que atinxe aos institutos de vida consagrada, debe facerse constar a boa disposición da Conferencia Española de Religiosos (CONFER) para achegar información, a pesar do cal houbo distintas pautas de resposta por parte dos diversos institutos, con realidades moi dispares respecto ao número de membros, actividades en contacto con menores de idade e denuncias de abusos sexuais que lles afectaron, pero tamén con diferenzas no modo de facer fronte ao problema.

Recoñecemento do problema

Existe unha gran evidencia de que os abusos sexuais na Igrexa católica son un grave problema social e de saúde pública, que causou múltiples danos.

A gravidade do fenómeno, a nivel social, deriva non só da intensidade do sufrimento experimentado polas vítimas, senón tamén da cantidade de persoas afectadas e da defraudación da confianza depositada por elas e por unha parte moi importante da sociedade nunha institución que tivo un poder e unha autoridade moral innegables.

Non é un dato casual que o problema do abuso sexual infantil no ámbito da Igrexa alcanzase a súa maior prevalencia nos anos da ditadura franquista, empezando a decrecer a partir dos anos oitenta do século pasado. Niso coinciden os resultados da enquisa e os dos testemuños recollidos pola Unidade de Atención ás vítimas. A evolución do fenómeno ten tamén un paralelismo co ocorrido noutros países, decrecendo o fenómeno despois do proceso de secularización e a diminución da influencia social da Igrexa, proceso que en España se produciu cun certo atraso respecto a outros Estados.

O problema dos abusos sexuais na Igrexa católica afectou especialmente a nenos, nenas e a adolescentes e debe situarse no contexto da problemática do abuso sexual infantil e, máis en concreto, da vitimización en contextos institucionais.

Todo iso, que non se limita a unha institución e afecta, dun modo ou doutro, a todos os ámbitos de socialización dos menores de idade, debe reclamar a máxima atención dos poderes públicos, polos graves efectos psíquicos para as vítimas e polo impacto que deles deriva para o presente e o futuro da sociedade.

Ademais, o abuso sexual nunha contorna institucional debe preocupar dun modo especial ás institucións públicas e aos representantes políticos. Se o ámbito no que se producen os abusos é o dunha institución relixiosa, é necesario ter en conta a especificidade e a gravidade polas súas consecuencias, entre as que se atopa o dano espiritual.

Tampouco debe esquecerse que o impacto dos abusos non se esgota no dos actos delituosos cometidos contra menores de idade, senón que merecen ser tomados en serio tamén os casos de abusos con vítimas adultas. Entre estes casos, o abuso sexual pode aparecer relacionado cun abuso de conciencia.

A dimensión do problema

Enquisa demoscópica

Como se expuxo, o informe baseouse nos datos achegados por unha enquisa realizada no ano 2023 a unha mostra ampla da poboación española (8.013 persoas), o que permite comparar os seus resultados co único precedente de características similares (a enquisa levada a cabo en 1994, por encargo do Ministerio de Sanidade) e ten, ademais, o valor de incluír máis preguntas relacionadas coa problemática específica aquí examinada.

A enquisa permitiu constatar, unha vez máis, o grave problema do abuso sexual infantil, que ten unha elevada prevalencia en España e é unha realidade presente tanto no ámbito familiar como

noutros espazos de socialización nos que as persoas menores de idade teñen contacto con persoas adultas.

A referida enquisa revelou que un 11,7 % das persoas entrevistadas fora vítima de abuso sexual na infancia ou na adolescencia (antes dos 18 anos). A prevalencia é maior en mulleres que en homes (17 % e 6%, respectivamente).

A pesar da dificultade de comparar estes resultados cos do estudo de 1994, os datos indican un probable descenso dos abusos sexuais en España ao longo das últimas décadas, en sintonía cos estudos levados a cabo noutros países.

Segundo a referida enquisa, o abuso sexual infantil cometido nun ámbito relixioso é un problema que afectou en España a un 1,13 % das persoas adultas. A porcentaxe de persoas adultas que foron vítimas de abusos cometidos por un sacerdote ou relixioso católico é inferior, un 0,6 %, cifra similar á atopada en estudos realizados noutros países.

Iso é consecuencia de que unha parte das persoas abusadas no ámbito relixioso tiveron como agresoras a persoas laicas (contratadas como profesores nunha escola relixiosa, voluntarios ou outro tipo de colaboradores) ou os feitos tiveron lugar no seo de confesións distintas á Igrexa católica.

Tal e como sucedeu noutros países, hai un maior número de persoas afectadas de sexo masculino, representando un 64,6% das vítimas.

En canto á idade, o feito de que a prevalencia diminúa nas idades máis novas indica unha tendencia decrecente a partir dos anos sesenta e setenta, nos que se produciron o maior número de abusos, como sucedeu tamén noutros países. Estas características de sexo e idade son aspectos singulares dos abusos sexuais cometidos por un clérigo ou relixioso católico, en comparación con outras manifestacións de abuso sexual infantil.

A enquisa tamén puxo de relevo a existencia de diferenzas entre estas vítimas e as doutros casos de abuso sexual, tendo as persoas vitimizadas no ámbito relixioso un maior nivel socio-económico e un

maior nivel de estudos. Tamén se puxo de manifesto o impacto dos abusos na fe relixiosa, cunha maior porcentaxe de persoas non crentes entre quen sufriu abusos sexuais no referido ámbito.

Os datos da enquisa confirman que os casos rexistrados oficialmente, a partir de denuncias, así como os que foron coñecidos polas oficinas de atención ás vítimas da propia Igrexa, os que foron recollidos na investigación do xornal *El País* ou os que esta propia Comisión Asesora coñeceu a través da Unidade de Atención ás Vítimas, non representan máis ca unha pequena parte dunha realidade moito máis estendida. Os estudos vitimolóxicos puxeron de relevo as múltiples barreiras (internas, interpersoais, institucionais e sociais) que deben superar as vítimas á hora de denunciar estes feitos, entre as que cabe destacar a falta de apoio, a estigmatización e a presión derivada das dinámicas de ocultación presentes durante moito tempo.

A comprensión do problema

Para unha axeitada comprensión do problema é necesario coñecer non só a súa dimensión cuantitativa, senón tamén as súas causas e consecuencias. As causas dos abusos sexuais son múltiples. Non hai dúbida de que, en primeiro lugar, se atopan as que levan a certas persoas a cometer estes graves delitos, que foron obxecto de estudos especializados.

Pero, máis aló das causas individuais, a sociedade debe preocuparse polos factores que favoreceron que estas condutas ocorresen e que estas se cometesen, en moitos casos, de forma reiterada, nunha contorna de ocultación e impunidad.

A Comisión Asesora foi coñecedora, a partir dos estudos realizados en España e noutros países, así como dos datos recolleitos pola Unidade de Atención creada polo Defensor do Pobo, baseados nos testemuños das vítimas, da importancia que teñen os factores de oportunidade e os de carácter institucional.

Hai evidencia de que o clericalismo, fortemente arraigado no seo da Igrexa católica, a sacralización da figura do sacerdote como

representante de Deus na Terra, a soidade de moitos clérigos e a asunción problemática da sexualidade son factores que puideron propiciar que ocorresen eses abusos sexuais, como expresión dun abuso de poder fronte a nenos e adolescentes ou persoas suxeitas a unha relación de dominación psíquica ou espiritual.

A investigación académica sobre os abusos sexuais na Igrexa católica salientou o aspecto institucional na comprensión dos factores de risco específicos dos abusos no ámbito da Igrexa católica, entre os cales, ademais dos anteriores, sinaláronse o celibato obrigatorio, a práctica da administración da penitencia e certa visión da sexualidade.

Durante moito tempo, a Igrexa católica percibiu os abusos sexuais máis como un pecado do que abusa que como un dano causado á persoa abusada. Esta concepción foi superada, aínda que só recentemente.

A partir das reformas de 2021, o Dereito canónico xa non define estes delitos como infraccións contra as obrigas especiais dos clérigos, senón como atentados contra a dignidade das persoas afectadas. Na actualidade xa non está en discusión que os abusos sexuais de menores son delitos graves que poden causar danos moi severos nas persoas que os sofren e afectan ao conxunto da sociedade, o cal require a colaboración da Igrexa coa xustiza penal do Estado.

As consecuencias dos abusos sexuais poden variar segundo diversas circunstancias relacionadas coa vítima, a súa relación co agresor e a resposta da contorna. En moitos casos as vítimas de abusos no ámbito da Igrexa tiveron que facer fronte a consecuencias cun elevado impacto nas súas vidas, agravadas pola falta de recoñecemento e polas dinámicas de encubrimento e ocultación que a miúdo tiveron que soportar.

Entre estas consecuencias destacan as que afectan ao dano espiritual.

Respecto aos menores de idade, observouse que algúns nenos non queren ir á escola, illanse dos seus compañeiros e mesmo

manifestan ideas suicidas. Á Unidade de Atención do Defensor do Pobo acudiron familiares de menores de idade que se suicidaron e tiñan indicios de que padeceran abusos por parte de persoas vinculadas á Igrexa.

Os efectos a longo prazo dos abusos proxéctanse en moitos casos ata a idade adulta, especialmente se as vítimas non puideron atopar unha resposta adecuada ás súas necesidades de xustiza e reparación.

Testemuños recollidos pola Unidade de Atención ás Vítimas

A Unidade de Atención recolleu información relevante sobre 487 vítimas, a maioría das cales foron escoitadas directamente (334). O coñecemento sobre o resto delas obtívose a través de testemuños indirectos. Tanto os testemuños directos como os indirectos foron entrevistados. O informe recolle un gran número de fragmentos destes testemuños, que ratifican o alcance de múltiples aspectos presentados no informe (no capítulo 4 da parte III).

De todas as vítimas, 410 foron homes (84,19 %) e 76 mulleres (15,61 %). A gran maioría tiña entre 30 e 75 anos no momento da entrevista, sendo a franxa de idade máis representada a comprendida entre os 50 e 65 anos, con 186 vítimas (39 %). Este dato resulta congruente coa información recollida respecto á década en que se cometeron os abusos. Un 97,2% delas fora vítima de abusos sexuais durante a súa minoría de idade.

A partir dos datos achegados polos testemuños, púidose coñecer que o tipo de abuso máis común foron os tocamientos, presentes en tres de cada catro relatos. Menos frecuentes foron as condutas de masturbación pasiva (22 %) e activa (16,2 %). Houbo 115 casos de violación: concretamente, 51 persoas informaron que sufriran agresións con penetración anal (10,47 %), 46 con penetración oral (9,45 %) e 18 con penetración vaxinal (3,7 %).

Consecuencias dos abusos

Os testemuños proporcionaron información relevante sobre as consecuencias dos abusos. Os problemas emocionais e de conduta resultaron ser os máis frecuentes, afectando á maioría das persoas entrevistadas. Seguíronse problemas de relación interpersonal, problemas funcionais (como trastornos do sono ou da alimentación) e problemas sexuais. Os problemas cognitivos resultaron ser menos frecuentes. Ao analizar de forma máis concreta as consecuencias informadas dos abusos sufridos, obsérvase que o problema máis frecuente son as dificultades nas relacións de parella.

Ademais, un terzo das vítimas entrevistadas directamente mostraron ter síntomas de estrés pos traumático e tamén un terzo delas experimentara síntomas depresivos. Consideráronse como tales as expresións referidas á sensación de baleiro, desesperanza e falta de confianza no futuro, anhedonia e tristeza en xeral, experimentada de forma continuada e entendida como un sentimento relacionado con esta vivencia na infancia.

Nunha quinta parte dos casos atopáronse sentimentos de vergoña e estigmatización. Estas dúas características, especialmente a última, poden explicar en gran medida a dificultade das vítimas para relatar as súas experiencias ao longo da súa vida. A sensación de que o que fixeron é algo malo, a culpabilización e a crenza de ser diferente ás persoas que os rodean favorecen o illamento da vítima.

Outras consecuencias mencionadas polas vítimas nas entrevistas foron: ideación suicida asociada á vivencia de abuso, pola imposibilidade de soportar as súas consecuencias; problemas de autoestima; baixo rendemento académico; fobias, ira e hostilidade.

Mención especial merecen o abuso de substancias e o rexeitamento ao contacto físico, que aparecen nun 15 % dos relatos e son vividas de forma moi dolorosa polas persoas que o refiren.

A problemática asociada á dificultade para o contacto físico é especialmente destacable cando afecta á dificultade para expresar

emocións positivas con persoas próximas, como poden ser fillos ou netos.

As consecuencias informadas polas vítimas foron amplamente recoñecidas nos estudos previos publicados sobre esta cuestión. Ser vítima de abuso relacionouse cun elevado illamento social e unha baixa autoestima. Para comprender esta afectación, non é só relevante o abuso, senón tamén a resposta que recibe a persoa que o sufriu.

Segundo cal sexa a reacción da contorna, o neno ou a nena percibe que aquilo que lle provoca sufrimento non é algo que deba ou poida compartir e que non pode confiar nas persoas que deberían protexelo, producíndose danos no desenvolvemento da confianza, que se proxectan en moitos casos na vida adulta. A confianza inflúe na súa capacidade para reconstruír o seu benestar emocional. Todo iso permite entender as razóns polas que as vítimas en moitos casos perciben a ocultación, a negación e o encubrimento, practicadas a miúdo polas autoridades eclesiásticas, como algo particularmente doloroso.

Un aspecto amplamente mencionado nas entrevistas ás vítimas foi a confianza cara á Igrexa e a confianza en Deus, cuestións sobre as que se consultou de forma independente. Aínda que unha maioría afirmou que perdeu a confianza na Igrexa, isto non sempre significou unha perda de confianza en Deus. Con todo, son moitos os estudos que atoparon unha elevada asociación entre sufrir un abuso sexual por parte dun membro da Igrexa católica e unha afectación na fe. Esta consecuencia do abuso, coñecida como dano espiritual, resulta especialmente dolorosa para as persoas crentes, xa que pode socavar profundamente un aspecto esencial da vivencia existencial e da saúde mental.

As entrevistas incidiron tamén sobre aspectos que os estudos previos sinalaron como factores de risco de abuso. Entre os factores relatados polas persoas entrevistadas, destaca a ausencia (física ou emocional) de proxenitores, a falta de educación sexual, a baixa autoestima, ser acólito ou residir nun internado relixioso e, en menor medida, trastornos mentais ou discapacidades.

No ámbito familiar, a vulnerabilidade económica e pertencer a unha familia profundamente relixiosa foron identificados como posibles factores de risco. Ademais, apareceron factores asociados co agresor, como o consumo de alcol ou conflitos internos, que foron analizados en profundidade en estudos previos realizados con esta clase de agresores sexuais.

A resposta da Igrexa ante a problemática dos abusos

A resposta da Igrexa católica, polo menos a nivel oficial, estivo caracterizada durante moito tempo pola negación ou a minimización do problema.

Aos poucos, a medida que se divulgaron casos e os testemuños de vítimas foron adquirindo maior resonancia pública, e como consecuencia das directrices emanadas da Santa Sé, os representantes da Igrexa en España foron adoptando medidas e posicións máis firmes, aínda que máis orientadas á prevención que á reparación.

Algunhas vítimas tiveron que facer fronte non só á negación e á ocultación, senón mesmo a presións e a reaccións de representantes da institución nas que foron culpabilizados dos abusos sufridos.

A Igrexa católica é unha institución plural, integrada por persoas que amosaron actitudes distintas ante o problema dos abusos. Por iso é polo que a Comisión Asesora puido detectar boas e malas prácticas. Como tendencia xeral, a evolución cara a unha maior conciencia do problema nos últimos anos manifestouse sobre todo na elaboración de protocolos e normas internas, que puxeron o acento na prevención e amosaron unha maior dificultade á hora de determinar os feitos sucedidos e de concretar as accións efectivas dirixidas á reparación, a atención ás vítimas e a reforma institucional.

A resposta da Conferencia Episcopal Española á petición de información por parte da Comisión Asesora reflicte aínda unha actitude caracterizada polas cautelas e reticencias.

A pesar dunha declarada vontade de colaboración, os datos foron presentados dunha forma que tende a minimizar o fenómeno e a relegalo a un aspecto marxinal no seo da institución, salientando a dimensión social do problema e evitando abordar os factores internos que poden favorecer as dinámicas de abuso e de encubrimiento.

As respostas das dioceses e das congregacións relixiosas son un reflexo da pluralidade á que se fixo referencia. Debe recoñecerse o valor individual e a coraxe institucional de quen optou por asumir a responsabilidade que corresponde á institución pola vitimización producida.

A pesar das normas ditadas nos últimos anos, segue observándose unha deficiente atención aos dereitos e necesidades das vítimas no proceso penal canónico, se se teñen en conta os estándares internacionais e nacionais sobre dereitos mínimos das vítimas no proceso penal. Unha mostra diso é a vixencia da norma segundo a cal as penas canónicas deben aplicarse segundo a gravidade do feito e o escándalo causado.

Cómpre salientar, en todo caso, o importante avance que supuxo a instrución emitida pola Conferencia Episcopal Española, en 2023, sobre abusos sexuais, con especial referencia aos casos de menores.

En todo caso, o problema principal non se atopou no plano normativo. O Dereito canónico dispón de procedementos que permiten dar unha resposta a nivel interno ás denuncias dos abusos, pero na maioría dos casos a insuficiente ou deficiente resposta ás denuncias foi consecuencia dunha falta de cumprimento ou dunha inadecuada aplicación das normas canónicas vixentes.

A resposta dos poderes públicos

A Comisión Asesora preocupouse especialmente de investigar o papel que desempeñaron os poderes públicos en prevención, investigación, sanción e reparación dos abusos.

Durante moito tempo, as institucións, en xeral, permaneceron inactivas ante a realidade dos abusos sexuais e non realizaron os esforzos necesarios para protexer os menores de idade fronte ao risco de abuso nos centros educativos e noutras institucións sociais, moitas delas dependentes da Igrexa católica, a pesar de que podían ser coñecedoras da gravidade dese risco, polo menos desde a elaboración da citada enquisa sobre abuso sexual infantil en 1994, encargada polo propio Goberno español.

Iso impediu non só detectar, senón tamén previr os casos de abuso que poderían recibir unha resposta adecuada.

A maioría de casos que chegaron a ser denunciados, a pesar de ser unha moi pequena parte da realidade do problema, non atoparon resposta por parte do sistema de xustiza penal, a causa, en gran medida, da aplicación das normas de prescrición do delito. A pesar de que estas normas se modificaron mediante a Lei Orgánica 8/2021, do 4 de xuño, de protección integral á infancia e a adolescencia fronte á violencia, para facer fronte ao problema do tempo que necesitan moitas vítimas para poder tomar a decisión de denunciar os feitos e facer fronte ás súas consecuencias, a prohibición de aplicar retroactivamente a lei de reforma impide responder pola vía penal aos feitos do pasado.

Tamén debe terse en conta que a posibilidade de obter unha indemnización pola vía xudicial, a través dun procedemento penal ou civil, tropeza con outras dificultades, entre as cales se atopan as de poder seguir un procedemento contra a persoa que abusou ou contra unha entidade que poida ser declarada como responsable civil subsidiaria, o risco de non obter unha sentenza condenatoria, a morte do agresor ou a prescrición. Esta situación xerou en moitas vítimas un sentimento de frustración, ao non poder obter xustiza.

Ademais, a posibilidade de obter unha reparación pola vía dun proceso xudicial civil non estivo efectivamente ao alcance da gran maioría de vítimas, dados os custos e as dificultades desta clase de procesos e, unha vez máis, o problema da prescrición. Chama a atención que, a diferenza do sucedido coas normas sobre a

prescrición do delito, non foron obxecto de reforma legal os prazos para acordar a prescrición da responsabilidade civil.

As dificultades existentes na práctica para que as vítimas reciban unha reparación efectiva foron reveladas por diversos estudos, nos que se propuxo adoptar medidas que permitan superar as graves deficiencias que se manifestan na práctica da execución xudicial da responsabilidade civil.

A cuestión da responsabilidade civil subsidiaria, pola que se pode impoñer a obriga de indemnizar á diocese, congregación ou outra institución no seo das cal se cometeu o delito por parte dunha persoa vinculada á mesma, adquire neste tema especial interese.

Aínda que son varias as sentenzas que impuxeron condenas civís desta clase, as vítimas teñen que superar importantes obstáculos para conseguilas, como as de ter que exercer a acusación particular. Por iso, debe ser valorada positivamente a recente directriz da Fiscalía Xeral do Estado (2023), pola que se require aos membros do ministerio fiscal unha posición máis firme na petición da responsabilidade civil subsidiaria.

Reparación

Aos problemas indicados debe engadirse que as vítimas non obtiveron reparación do dano causado nin suficiente apoio por parte das institucións a través dos mecanismos actualmente existentes. Mostra diso é o escaso número de persoas que acudiron ás oficinas de atención ás vítimas do delito, cuxa actuación está centrada de modo moi maioritario nas vítimas doutra clase de delitos, ou as deficiencias na aplicación da Lei 35/1995, do 11 de decembro, de axudas e asistencia ás vítimas de delitos violentos e contra a liberdade sexual. Esta norma, a pesar das reformas realizadas en 2021 e 2022, ofrece un marco normativo e institucional insuficiente para que as persoas afectadas por estes delitos vexan satisfeitos os seus dereitos á información, participación, reparación, apoio e acceso á xustiza.

O problema da insuficiente axuda económica recibida polas vítimas de delitos sexuais a través do procedemento administrativo previsto na Lei 35/1995 foi posto de manifesto en diversos estudos. A Comisión Asesora obtivo información sobre o escaso número de solicitantes de axudas, da elevada porcentaxe de rexeitamento das solicitudes e das exiguas cantidades acordadas nos pouquísimos casos en que se chegou a recoñecer o dereito a unha axuda económica.

As causas desta situación non só se atopan nas insuficiencias da Lei, en parte corrixidas recentemente, senón na falta de autonomía do órgano administrativo competente para outorgalas. Ante iso, os poderes públicos deben tomar debidamente en consideración a Directiva 2004/80 UE, sobre a indemnización ás vítimas de delitos, que esixe aos Estados que as normas nacionais aseguren unha indemnización xusta e adecuada polos prexuízos sufridos. A Sentenza do Tribunal de Xustiza da Unión Europea, do 16 de xullo de 2020, C-129/19 emitiu un criterio segundo o cal as axudas actualmente outorgadas a España atópanse moi por debaixo do esixido pola devandita norma europea.

Ámbito educativo

Por outra banda, a Comisión Asesora constatou que, ao longo dos anos, o Estado non actuou segundo a responsabilidade que lle incumbe ante un problema que ten unha dimensión institucional e que se produciu no ámbito das súas obrigas de prevención, supervisión e control. Iso é particularmente relevante no que atinxe ao sistema educativo.

A educación constitúe un servizo público desde hai décadas. Antes da aprobación da vixente Constitución, a Lei 14/1970, Xeneral de Educación e Financiamento da Reforma Educativa, estableceu (artigo 3.1) que a educación debía considerarse «para todos os efectos» como un «servizo público fundamental». Foi naqueles anos cando, como se puido comprobar, se produciron a meirande parte dos abusos de que se ocupou este informe, a Igrexa era o principal xestor do ensino privado en España.

Posteriormente, a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, recoñeceu un modelo de dobre rede de centros públicos e privados e dispuxo que «o servizo público da educación pode ser prestado polos poderes públicos e pola iniciativa social, como garantía dos dereitos fundamentais dos cidadáns e a liberdade de ensino». A implantación dun modelo de dobre rede non implica que o Estado poida desentenderse da educación que leva a cabo nos centros privados.

Nos últimos tempos, producíronse algunhas iniciativas públicas dirixidas a dar unha resposta positiva ao problema que aquí se aborda. Cabe destacar neste sentido, por unha banda, a Comisión creada en 2019 en Cataluña polo Síndic de Greuges (órgano nomeado polo Parlamento de Cataluña para a protección dos dereitos humanos e a defensa dos cidadáns fronte aos poderes públicos nesta comunidade) e, por outra banda, a Lei Foral 24/2022, do 5 de xullo, de recoñecemento das vítimas de abusos sexuais cometidos no seo da Igrexa católica de Navarra.

A citada lei de Navarra estableceu un procedemento administrativo para que as vítimas puidesen obter un recoñecemento. Esta iniciativa, que recibiu unha valoración positiva por parte dalgúns vítimas que obtiveron xa un recoñecemento oficial, ten como limitación o feito de non prever a asignación de ningún tipo de compensación económica vencellada á declaración administrativa de vítima, que queda, por tanto, no plano meramente simbólico e moral.

A necesidade de previr e de reparar

O recoñecemento do problema dos abusos sexuais na Igrexa católica comporta a necesidade de emprender un dobre curso de acción, centrado, por unha banda, na prevención e, por outra, na reparación. Ambos os procesos están relacionados. O coñecemento dos diversos factores de risco é a base desde a que deben deseñarse as medidas de prevención, que compete adoptar,

especialmente, a quen desempeña funcións de responsabilidade e liderado no seo da Igrexa.

Son coñecidas as reivindicacións expostas desde certos sectores, incluídas algunhas asociacións de vítimas, a favor dunha reforma legal que estableza a imprescritibilidade dos delitos de abuso sexual infantil. Unha lei que modifícase o Código penal neste sentido non podería aplicarse con efectos retroactivos, polo que, por si soa, non podería dar resposta ás demandas de xustiza das vítimas de delitos cometidos ata o momento presente.

Por esta razón, este informe céntrase naquelas recomendacións aos poderes públicos que permitan a estes cumprir de maneira efectiva cos dereitos das vítimas á verdade, a xustiza e a reparación do dano sufrido, sen excluír que poidan adoptarse, se é o caso, outras reformas legais respecto diso, centradas en aspectos de prevención de victimizacións futuras, considerados polas vítimas como unha forma de reparación a través das garantías de non repetición.

Papel dos poderes públicos

Aínda que a resposta aos abusos sexuais cometidos na contorna eclesiástica é ante todo unha obriga da Igrexa católica, os poderes públicos están tamén obrigados a activar os procedementos que sexan necesarios para que as vítimas destes delitos poidan ver satisfeito o seu dereito á verdade, a xustiza, a reparación e as garantías de non repetición.

Por iso, as institucións competentes en materia educativa deben actuar dilixentemente nos seus labores de inspección e supervisión dos centros educativos. Tamén é necesario que extremen o seu celo os departamentos competentes en relación coas actividades organizadas por entidades privadas no ámbito do lecer e tempo libre.

Obriga de reparación

Ademais da obriga de reparación que incumbe á Igrexa católica polos danos ocasionados por clérigos, relixiosos ou relixiosas, persoas contratadas ou que actúan ao seu servizo, hai unha obriga do Estado que se funda non só nos deberes xerais de solidariedade.

Trátase daqueles casos nos que os abusos se cometeron nun centro educativo ou no contexto dunha actividade na que o Estado tiña un deber de supervisión. Nestes supostos cabe considerar a existencia dunha responsabilidade do Estado por un deficiente cumprimento deste deber.

A vitimización sexual na Igrexa é un fenómeno complexo. A tentación de abordalo desde repostas rápidas que resolven algunhas cuestións prácticas que aparecen a primeira vista é un risco que non poucas veces ocasionou un agravamento da dor das vítimas. Por iso, a reparación debe abordarse desde unha perspectiva que teña en conta diversas actuacións por parte das institucións responsables e dos poderes públicos.

A xustiza restaurativa pode ofrecer unha resposta ás necesidades das vítimas, aínda que expón unha serie de esixencias, a primeira das cales é a voluntariedade. As experiencias das vítimas participantes en procesos restaurativos dan boa conta da importancia da necesidade de prestar atención e respectar as circunstancias de cada persoa en toda a súa profundidade.

Son coñecidas as reticencias expresadas desde certos sectores ante os procesos de xustiza restaurativa. Ante iso, hai que lembrar a diversidade das vítimas e das súas necesidades. Algunhas desexan dar voz á súa dor e ser escoitadas e recoñecidas, outras queren coñecer o que a institución está a facer para previr e protexer aos menores. É frecuente o rexeitamento e a desconfianza ante calquera resposta da institución á que pertenceu ou pertence o agresor. Nestes casos a xustiza restaurativa é unha vía lexítima e útil para que as vítimas que queiran participar nesta clase de procesos obteñan xustiza. Para iso é necesario que as vítimas poidan contar con espazos de xustiza restaurativa profesionais, con

estándares de funcionamento transparentes, de acceso universal a todas as vítimas que o desexen e financiados pola Igrexa.

Compensación económica

A compensación económica non pode estar suxeita á discrecionalidade dunha ou doutra institución nin sometida a criterios desvinculados dunha valoración profesional especializada. Constatouse o risco de que a determinación das compensacións dependa de decisións das distintas organizacións relixiosas ou dos profesionais contratados por elas e que iso xere desigualdade, ademais de reproducir a opacidade, a arbitrariedade e o silenciamento que formaron parte das dinámicas do abuso.

É necesario que as compensacións se determinen no seo dun procedemento regrado, por parte dun órgano independente e imparcial formado por un equipo multidisciplinar de profesionais. A contía indemnizadora pode ser fixada dentro dun proceso restaurativo ou de maneira complementaria ou alternativa a este, partindo do recoñecemento do dano e da verdade, a reparación e as garantías de non repetición.

Asumir a responsabilidade

O recoñecemento do dano das vítimas e a reparación non poden desvincularse da asunción de responsabilidade, non só por parte de quen causou directamente o dano, senón tamén daqueles que o favoreceron, incrementaron, encubiron ou non o evitaron cando podían facelo.

A Igrexa católica, como calquera grupo da sociedade, non pode desentenderse da responsabilidade social, aínda que a ela lle atinxe dun modo especial, dada a súa aspiración para exercer un liderado moral.

As experiencias noutros países amosan que a institución pode emprender este proceso, asumindo a necesidade de dar unha resposta clara e comprometida ás demandas de xustiza, combinada, naturalmente, cunha mellora fundamental da educación

afectiva e intelectual de todos os membros da Igrexa, moi en especial dos clérigos e as persoas consagradas.

As expresións públicas, a sanción dos individuos culpables, a petición de perdón, incluso o pagamento de compensacións e o establecemento de procedementos de prevención, aínda sendo necesarios, non son medidas suficientes. Limitar a reacción ás denuncias de abusos a tales actuacións imprescindibles podería propiciar que se preservasen as estruturas existentes que están na base do problema. A formación do clero e a preparación dos que vaian ter responsabilidades xerárquicas en ordes e movementos relixiosos ten que ser considerada como unha prioridade, con atención á necesidade de superar as insuficiencias no terreo do afectivo, do emocional e do sexual.

Os poderes públicos deben emprender actuacións baseadas na responsabilidade que lles incumbe na protección dos menores de idade en todas aquelas situacións respecto ás cales cabe detectar situacións de risco para a súa saúde física e mental, especialmente no ámbito educativo, pero tamén naquelas outras contornas institucionais nos que os menores teñen contacto con adultos no ámbito do lecer e das actividades extraescolares ou de tempo libre.

Os poderes públicos teñen a responsabilidade de garantir que as vítimas destes delitos poidan ver satisfeito o dereito á xustiza que reclaman. Esta satisfacción esixe algún tipo de declaración pública na que, a partir dun principio de proba presentado ante un órgano especial integrado por persoas expertas e independentes, se faga constar que un feito tivo lugar, se exprese o seu carácter inxusto e se recoñeza como vítimas a quen sufriu as súas consecuencias, ademais de acordarse unha reparación.

RECOMENDACIÓNS

Das conclusións do informe dedúcense unha serie de recomendacións dirixidas, na súa maior parte, ao poder lexislativo e ao resto dos poderes públicos. En síntese, son as seguintes:

1. Recoñecemento

- a) A aceptación da gravidade do problema dos abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e do dano causado en todas aquelas persoas que foron vítimas destes abusos mediante un acto público de recoñecemento e reparación simbólica.
- b) A realización dun recoñecemento público do prolongado período de tempo de desatención e de inactividade, en particular entre 1970 e 2020, durante o cal os poderes públicos non estableceron procedementos adecuados de detección e reacción fronte aos abusos sexuais de menores cometidos en centros escolares dependentes da Igrexa católica.
- c) O desenvolvemento da vía que recolle o artigo 37 da Lei Orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual, no que se refire á forma de acreditar a situación de violencia sexual sen que estea limitada a un momento concreto.
- d) É necesario que a Igrexa católica adopte compromisos públicos para o recoñecemento das vítimas, a reparación e, no que sexa necesario, a reforma institucional.

2. Prevención

- a) O desenvolvemento regulamentario das disposicións da Lei Orgánica 8/2021, do 4 de xuño, de protección integral á infancia e a adolescencia fronte á violencia que sexan relevantes para previr, detectar e perseguir os abusos sexuais de menores, en particular, das figuras do coordinador ou coordinadora de benestar e protección (artigo 35.1) e do delegado ou delegada de protección (artigo 48).
- b) A revisión periódica do conxunto da normativa aplicable neste ámbito, en particular a Lei 4/2015, do Estatuto da vítima, e as citadas leis orgánicas 8/2021 e 10/2022, así como o resto da normativa concordante, para verificar se as normas en vigor están a conseguir os obxectivos previstos

de prevención, detección e persecución e para valorar se son necesarias reformas adicionais ou maiores dotacións orzamentarias.

- c) A inspección educativa debe exercer unha supervisión efectiva para asegurar que os centros docentes, con independencia da súa titularidade pública ou privada, cumpran coas normas previstas na Lei Orgánica 8/2021 e cos protocolos existentes.
- d) Os protocolos de prevención deseñados polas institucións relixiosas, así como as guías de actuación ante as denuncias ou sospeitas de casos de abuso, deberían estar en consonancia coas previsións dos protocolos impulsados pola Administración.
- e) Así mesmo, deben poñerse os medios necesarios para que os abusadores que sexan clérigos ou relixiosos sexan tratados cos programas de intervención baseados na evidencia que se usan para outros abusadores por parte de profesionais da psicoloxía formados neste tipo de violencia.

3. Reparación

- a) A creación dun órgano especial de carácter temporal —dentro dun determinado procedemento administrativo— que teña como finalidade a reparación das vítimas de agresión ou abuso sexual infantil no ámbito da Igrexa católica naqueles casos nos que, pola prescrición do delito ou outras causas, non se puido seguir un proceso penal contra o agresor. Esta obriga de reparación do Estado respecto dos casos de abusos acaecidos no seo de institucións públicas ou suxeitas a unha supervisión pública, pode cumprirse, en relación cos abusos no ámbito da Igrexa católica, en cooperación con esta institución ou con carácter subsidiario á responsabilidade desta.
- b) A creación dun fondo estatal para o pagamento das compensacións a favor das vítimas que acorde o órgano

especial mencionado no punto anterior, na medida que a reparación corresponda ao Estado.

- c) A adopción dunha lei que, ademais do procedemento de reparación indicado anteriormente, poida reformar o réxime de prescrición da acción de responsabilidade civil derivada dos delitos de agresión e abuso sexuais de menores, adoptando os criterios establecidos para o cómputo do prazo da prescrición do delito na citada Lei Orgánica 8/2021, de modo que poidan acordarse xudicialmente indemnizacións respecto dos casos anteriores á súa entrada en vigor.
- d) A reforma da Lei 35/1995, do 11 de decembro, de axudas e asistencia ás vítimas de delitos violentos e contra a liberdade sexual, co fin de asegurar que as contías das indemnizacións por delitos sexuais se axusten aos estándares da Unión Europea, garantir que as solicitudes sexan atendidas por un órgano integrado por persoas expertas e independente e adecuar o procedemento ás necesidades das vítimas.
- e) O impulso das reformas legislativas necesarias para facilitar os procesos de xustiza restaurativa, asegurando que mediante profesionais especializados poida ofrecerse unha vía de reparación ás vítimas que desexen voluntariamente participar neses procesos, levantando os obstáculos actualmente existentes para a súa aplicación no ámbito da delincuencia sexual.

4. Apoio ás vítimas

- a) As modificacións legais oportunas para asegurar que todas as persoas vítimas de violencia sexual, con independencia do seu sexo e identidade sexual, teñan dereito á asistencia integral especializada e accesible que lles axude a superar as consecuencias físicas, psicolóxicas, sociais ou doutra índole derivadas da violencia.
- b) Os xuíces e fiscais deben dar prioridade a escoitar ás persoas afectadas por este tipo de delitos e asegurar a

notificación en persoa das resolucións que poñan fin ao procedemento por prescrición, cunha explicación en linguaxe clara do seu alcance e da existencia doutras vías alleas ao proceso xudicial penal.

- c) As administracións competentes deben garantir que as oficinas públicas de atención ás vítimas do delito presten unha atención integral (que inclúa atención psicolóxica, xurídica e social) ás vítimas dos delitos contra a liberdade sexual, en especial ás persoas que os padeceran sendo menores de idade no ámbito de centros educativos ou relixiosos.
- d) É necesario establecer un mecanismo de coordinación entre as oficinas de protección do menor e prevención de abusos da Igrexa católica e as oficinas de atención ás vítimas do delito dependentes do Ministerio de Xustiza ou dos gobernos das comunidades autónomas.
- e) A Igrexa católica debe poñer os medios necesarios para axudar ás vítimas de abuso sexual no seu proceso de recuperación, ofrecendo tratamento ás vítimas de casos históricos, prescritos ou daqueles en que o agresor ou a vítima faleceron pero a familia desta require atención. O profesional debe ser libremente elixido pola vítima e a súa axuda estenderse, cando sexa necesario, aos familiares que resultasen afectados.

5. Formación e investigación

- a) Os colexios oficiais de profesionais dedicados á atención psicolóxica, social ou á educación de menores de idade deben ofrecer unha formación especializada aos profesionais que interveñan con vítimas de abusos ocorridos no ámbito relixioso, abordando aspectos relativos á relevancia psicolóxica da fe e ao dano espiritual derivado desta forma de vitimización sexual.
- b) Os poderes públicos deben garantir o cumprimento das previsións normativas, en particular as da devandita Lei

Orgánica 8/2021, do 4 de xuño, de protección integral á infancia e a adolescencia fronte á violencia, no que atinxe á necesidade de que todos os profesionais en contacto con menores de idade reciban formación adecuada sobre os abusos sexuais, en especial nos centros educativos, con independencia da súa titularidade pública ou privada, e noutras institucións.

- c) O Consello Xeral do Poder Xudicial, a Fiscalía Xeral do Estado e os colexios de avogados e procuradores deben velar pola adecuada formación e sensibilización dos membros da carreira xudicial e fiscal e dos profesionais mencionados, en relación coa problemática aquí tratada.
- d) As dioceses e os institutos de vida consagrada deberían permitir o acceso dos investigadores á información contida nos arquivos. Así mesmo, deberían levar a cabo unha revisión completa dos arquivos en que se conserve a documentación dos delitos graviores e do arquivo do tribunal eclesiástico, coa participación de expertos.
- e) As institucións relixiosas da Igrexa en España deberían prestar a máxima atención tanto aos procesos de selección dos seus membros como á súa formación para a detección dos abusos. Igualmente, deberían supervisar o seguimento na aplicación dos seus protocolos e dos procedementos canónicos ante os abusos, así como na acollida, apoio e asesoramento ás vítimas.

Consideración final

As conclusións e as subseguintes recomendacións deste informe, resumido aquí, non pretenden ser unha última palabra. E, menos aínda, unha solución definitiva ou un punto final, ante un dano tan grande que afectou e que afecta a tantas persoas desde hai tanto tempo. Máis ben aspira a contribuír á toma de conciencia iniciada hai uns anos por parte da sociedade española, lembrando e requirindo á Igrexa católica e aos poderes públicos que segue aberta a necesidade de dar unha resposta ás vítimas.

«O Congreso dos Deputados encomenda ao Defensor do Pobo, Alto comisionado das Cortes Xerais para a defensa dos dereitos fundamentais, que proceda a constituír unha Comisión independente, presidida por el, co encargo de elaborar un Informe sobre as denuncias por abusos sexuais no ámbito da Igrexa católica e o papel dos poderes públicos».

Encomenda do Congreso dos Deputados, 10 de marzo de 2022

www.defensordelpueblo.es